

ИПАРД III програм за период
2021-2027. године

Мера 4
АГРО-ЕКОЛОШКО-КЛИМАТСКА МЕРА И
ОРГАНСКА ПРОИЗВОДЊА

IPARD

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Министарство пољопривреде,
шумарства и водопривреде

Co-funded by
the European Union

**Ова брошура је информативног карактера и пружа опште информације
о циљевима и намени**

**Мере 4 - Агро-еколошко-климатска мера и органска производња
ИПАРД III програма за период 2021 - 2027. године.**

**Детаљније информације: о начину спровођења Мере 4, условима за остваривање
права на ИПАРД средства, потребној документацији и контроли спровођења мере,
уредиће се Правилником о Мери 4, након акредитације ове мере.**

**ИПАРД III програм за период 2021 - 2027. године усвојен је 14. децембра 2023. године
усвојен на седници Владе Републике Србије ("Службени гласник РС", број 118 од 28.
децембра 2023. године)**

Јун 2024. године

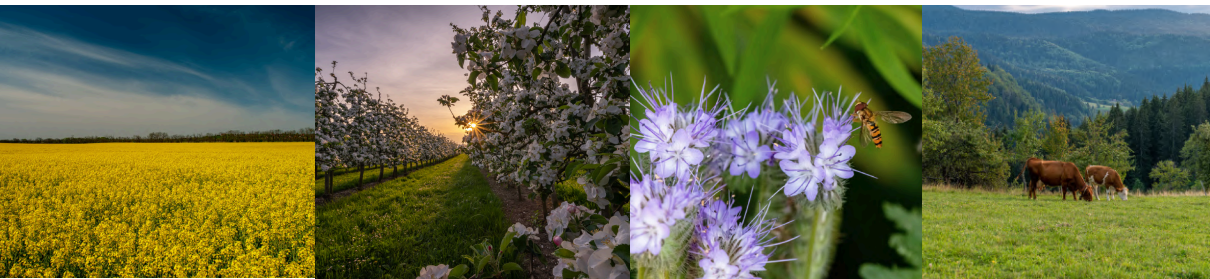
IPARD

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Министарство пољопривреде,
шумарства и водопривреде

Co-funded by
the European Union

Одрживо управљање ресурсима и заштита животне средине за пољопривредну производњу представља основу за обезбеђивање дугорочне прехранбене сигурности. ИПАРД III програмом за период 2021 – 2027. године (у даљем тексту: ИПАРД III програм), уважавајући Зелену агенду ЕУ, утврђене су потребе које се односе на ублажавање и прилагођавање климатским променама, биодиверзитет и заштиту животне средине које су означене као високо приоритетне. Мера 4 – Агро-еколошко-климатска мера и органска производња ИПАРД III програма (у даљем тексту: Мера 4), директно доприноси остваривању ових потреба.

Мера 4 ИПАРД III програма обухвата следеће операције:

- **Операција 1 – Плоред на обрадивим површинама;**
- **Операција 2 – Затрављивање међуредног простора у вишегодишњим засадама;**
- **Операција 3 – Успостављање и одржавање полинаторских трака и**
- **Операција 4 – Одрживо управљање ливадама и пашњацима.**

Циљ Мере 4

Мера 4 осмишљена је да подстакне пољопривреднике на управљање пољопривредним земљиштем на начин којим се смањује негативан утицај пољопривреде на животну средину и унапређују јавна добра. Циљ ове мере је да допринесе одрживом управљању природним ресурсима, укључујући воду, земљиште, ваздух и биодиверзитет и да се на тај начин пољопривредна газдинстава оснаже за лакше прилагођавање климатским променама, као и да се свест пољопривредника о значају заштите животне средине подигне на виши ниво.

Специфични циљеви предложених операција Мере 4 су:

Заштита квалитета
воде

Повећање органске
материје у
земљишту

Очување
биодиверзитета

Спречавање
ерозије
земљишта

Смањење
коришћења
пестицида и
минералних ђубрива

Подршка за спровођење Мере 4

ИПАРД подстицаји за Меру 4 су у виду годишњег плаћања, по хектару површине на којој се спроводе операције, као надокнада за настале трошкове и изгубљени приход који су резултат спровођења агро-еколошко-климатских активности обавеза који превазилазе полазну основу и уобичајну пољопривредну праксу.

У годишња плаћања, укључени су и **трансакциони трошкови** који обухватају услуге саветодаваца за израду плана управљања газдинством и трошкове пружања саветодавних услуга ради ефикасног спровођења мере.

Интензитет подршке је **100% надокнаде** (допринос ЕУ 85% + 15% РС).

Прописи из полазне основе и однос између агро-еколошко климатских обавеза и релевантних елемената полазне основе представљен је табеларно у ИПАРД III програму, у оквиру сваке врсте операција (Поглавље 8.3.3.)

Износи подршке, за сваку од четири предложене операције, одређени су на основу прорачуна трошкова спровођења мере, које је извршио **Универзитет у Београду – Пољопривредни факултет**, користећи као смернице Методологију за израчунавање трошкова.

Методологија за израчунавање трошкова дата је у прилогу ИПАРД III програма: Анекс 18.4. *Методологија за израчунавање нивоа плаћања за агро-еколошко климатске активности.*

Корисници Мере 4

Мера 4 намењена је корисницима који добровољно прихвате да се у периоду од најмање 5 година придржавају агро-еколошко климатских обавеза, које превазилазе дефинисану полазну основу.

Корисници у смислу ове мере су пољопривредна газдинства, и то физичка и правна лица, укључујући предузетнике, уписана у Регистар пољопривредних газдинстава.

Општи услови прихватљивости Мере 4

- Добровољно прихватање агро-еколошко климатских обавеза у периоду од најмање 5 година.
- Пољопривредно газдинство уписано у Регистар пољопривредних газдинстава. Придржавање релевантних националних стандарда и обавеза наведених у свакој операцији.
- Власништво или право на коришћење парцела на којима ће се спроводити обавезе, за период од најмање 7 година, који мора обухватати цело трајање периода спровођења.
- Парцеле које садрже део који се не користи за пољопривредну производњу (нпр. путеви, пољопривредне зграде, баре, језера, одлагалишта, напуштено земљиште или водотокови), сматраће се неприхватљивим.
- Парцеле које садрже ограничен број пејзажних обележја и дрвеће које је насумично распоређено по парцели, сматраће се прихватљивим.
- Парцеле морају бити означене на мапи националне дигиталне платформе „ГЕОСРБИЈА“ или на копији плана катастарске парцеле из Катастра непокретности.
- Вођење евиденције која садржи информације о свим пољопривредним активностима извршеним на газдинству.
- Операције се спровode на истим парцелама током трајања преузете обавезе.
- На парцели се примењује само једна операција.
- Обавезна обука потенцијанских корисника у трајању од 6 сати о темама из агро-еколошко климатских области, пре почетка периода спровођења мере.

ОПЕРАЦИЈА 1 – ПЛОДОРЕД НА ОБРАДИВИМ ПОВРШИНАМА

Циљ операције 1

Заштита и унапређење квалитета земљишта: побољшање здравља, диверзитета и плодности земљишта, оптимизација коришћења хранљивих састојака у земљишту, повећање садржаја органске материје, смањење вероватноће појаве болести, штеточина и корова и истовремено мање коришћење средстава за заштиту биља.

Посебни услови за операцију 1

§ Укупна површина пољопривредног земљишта која се пријављује износи најмање 1 h.

§ Површина под стакленицима и пластеницима није прихватљива за ИПАРД подршку и није укључена у укупну површину пољопривредног земљишта на којој ће се примењивати плодород.

§ Границе парцеле се не могу дефинисати према врсти усева и стога цела парцела се мора укључити у спровођење плодореда.

§ Пољопривредни произвођач има план плодореда, који је припремио пољопривредни саветодавац, и план садржи:

- најмање три различита главна усева (окопавине, легуминозе и стрна жита), обезбеђујући при томе да се усеви из исте групе усева и ботаничке фамилије међусобно не смењују;
- најмање два међуусева у току периода спровођења, обезбеђујући при томе да се усеви из исте ботаничке породице међусобно не смењују;
- одмор земљишта током једне године периода спровођења у виду зеленог угара.

Ниво подршке за операцију 1 износи **436,16 EUR/ha годишње**.

ОПЕРАЦИЈА 1 – ПЛОДОРЕД НА ОБРАДИВИМ ПОВРШИНАМА

Обавезе корисника ИПАРД подстицаја током петогодишњег периода спровођења

§ Придржавати се плана плодореда који је предат уз захтев за ИПАРД подстицаје и редовно уписивати податке о биљним културама у Регистар, у складу са планом плодореда и сетвеном структуром.

§ Заорати зелени угар док је још зелен и не користити га за испашу.

§ Не употребљавати хербициде на парцелама на којима се спроводи операција, а коров сузбијати механичким путем, кошењем, обрађивањем или орањем.

§ Не употребљавати минерална ђубрива на парцелама на којима се спроводи операција и користити органско ђубриво, укључујући стајско ђубриво, највише до 160 kg/N/ha/годишње.

§ Водити редовно и потпуно евиденције о куповини и употреби хербицида и ђубрива за пољопривредно газдинство и евиденцију о спроведеним активностима везаним за ову операцију.

§ Користи саветодавне услуге које су везане за спровођење ове операције, до краја треће године периода спровођења операције.

Плодоред је агротехничка мера која сменом усева у времену и простору одржава и поправља плодност земљишта, уколико се правилно примењује и дугорочно планира. У том циљу подстиче се повећање удела легуминоза и покровних усева у структури биљне производње. Улога плодореда значајна је и у заштити биља јер смањује закоровљеност, спречава појаву болести и штеточина, чиме се редукује употреба пестицида.

Занемаривање правила плодореда могу оставити дугорочне последице на структуру и здравље земљишта, повећати трошкове производње и смањити приносе.

ОПЕРАЦИЈА 2 – ЗАТРАВЉИВАЊЕ МЕЂУРЕДНОГ ПРОСТОРА У ВИШЕГОДИШЊИМ ЗАСАДИМА

Циљ операције 2

Заштита и унапређење квалитета и структуре земљишта, повећање водног капацитета земљишта, заштита земљишта од ерозије и губитка хранљивих састојака и сузбијање корова без употребе хемијских средстава.

Посебни услови за операцију 2

§ Укупна површина вишегодишњег засада која се пријављује износи најмање 0,5 h за воћњаке и 0,3 ha за винограде.

§ Парцеле са виноградом регистроване у Виноградарски регистар, у складу са законом који уређује вино.

§ Воћњак или виноград је плантажног типа, односно стабла воћака и винова лоза сађени су у редовима.

§ Пољопривредни произвођач има план усева, који је припремио пољопривредни саветодавац, а који садржи податке о: врстама прихватљивих покровних усева, начину одржавања травног покривача, методама механичког уклањања корова унутар редова и осталим релевантним захтевима у складу са обавезама у оквиру операције.

Ниво подршке за операцију 2 износи 332,40 EUR/ha годишње.

ОПЕРАЦИЈА 2 – ЗАТРАВЉИВАЊЕ МЕЂУРЕДНОГ ПРОСТОРА У ВИШЕГОДИШЊИМ ЗАСАДИМА

Обавезе корисника ИПАРД подстицаја током петогодишњег периода спровођења

§ Заснивање травног покривача између свих редова воћака и винове лозе (Листа прихватљивих усева биће прописана Правилником).

§ Травни покривач се мора косити најмање 5 пута годишње и правилно одржавати током трајања спровођења операције.

§ Не употребљавати хербициде током читавог периода спровођења мере, укључујући и простор унутар редова и у близини воћака и винове лозе. Механичко сузбијање корова унутар редова врши се у истој учесталости као и кошење траве.

§ Вођење евиденције о куповини и употреби хербицида на целом газдинству и евиденције о спроведеним активностима везаним за обавезе ове операције.

§ Додатна обука/саветодавне услуге о питањима од директног значаја за ову операцију, до краја треће године спровођења мере.

Затрављивање међуредног простора има више предности од уобичајне обраде земљишта у засаду. Поред позитивних утицаја на животну средину, као што су спречавање ерозије на теренима под нагибом, задржавање воде у земљишту, редукована употреба хербицида и повећање органске материје у земљишту, затрављивање може да утиче и на квалитет плодова. Такође, травни покривач у засаду олакшава одржавање међуредног простора и омогућава употребу механизације током целе године.

ОПЕРАЦИЈА 3 – УСПОСТАВЉАЊЕ И ОДРЖАВАЊЕ ПОЛИНАТОРСКИХ ТРАКА

Циљ операције 3

Унапређење биодиверзитета на пољопривредном земљишту, кроз стварање и одржавање нових станишта за опрашиваче, друге корисне инсекте и птице, што доприноси повећању њихове бројности и разноврсности, затим спречавање ерозије земљишта и унапређење руралног амбијента.

Посебни услови за операцију 3

§ Укупна површина пољопривредног земљишта која се пријављује износи најмање 1 h, односно 0,5 h за воћњаке и 0,3 ha за винограде.

§ Површина под стакленицима и пластеницима није прихватљива за ИПАРД подршку и није укључена у укупну површину пољопривредног земљишта на којој ће се успоставити полинаторска трака.

§ Парцеле са виноградом регистроване у Виноградарски регистар, у складу са законом који уређује вино;

§ Место на коме треба да се успостави полинаторска трака и величина исте, морају да буду јасно назначени и не може се накнадно мењати, осим ако не дође до повећања у површини.

§ Пољопривредни произвођач има план усева, који је припремио пољопривредни саветодавац, а који садржи податке о: врстама и мешавинама предложених цветних усева, времену садње, плану садње, месту, локацији и методама одржавања полинаторске траке и заштитне зоне у складу са прихватљивим операцијама и осталим релевантним захтевима у складу са обавезама у оквиру операције.

Ниво подршке за операцију 3 износи:

- 1) за обрадиво земљиште: **264,65 EUR/ha годишње**,
- 2) за вишегодишње засаде: **333,77 EUR/ha годишње**.

ОПЕРАЦИЈА 3 – УСПОСТАВЉАЊЕ И ОДРЖАВАЊЕ ПОЛИНАТОРСКИХ ТРАКА

Обавезе корисника ИПАРД подстицаја током петогодишњег периода спровођења

§ Полинаторска трака треба да покрива најмање 1% укупне површине обрадивог земљишта или вишегодишњег засада, а уколико површина земљишта које је вазано за ову операцију износи мање од 1 ha, минимална површина мора бити 100 m².

§ Трака се мора састојати од мешавине најмање 5 различитих биљних врста, које су прилагођене локацији како би се обезбедила и продужила сезона цветања (Листа прихватљивих биљних врста биће прописана Правилником).

§ Правилно одржавање траке подразумева садњу и/или замену и/или кошење/уклањање увенулих, болесних и сломљених биљака.

§ Заштитна зона ширине 5 m, мора се успоставити око полинаторске траке, окренута према усеву и на њој се не могу користити пестициди и ђубрива, а одржава се кошењем. Природна граница између парцела (живице, жбуње), путеви, дрворед, водоток, који су најмање 3 m ширине, сматраће се заштитном зоном.

§ Не употребљавати пестициде и ђубрива на полинаторској траци и у заштитној зони током читавог периода спровођења мере.

§ Вођење евиденције о спроведеним активностима везаним за обавезе ове операције.

§ Додатна обука/саветодавне услуге о питањима од директног значаја за ову операцију, до краја треће године спровођења мере.

Биолошка разноврсност је од суштинског значаја за исхрану људске популације. Производња усева у великој мери зависи од полинатора који утичу на бољи квалитет и количину плодова и семена код 85% од 264 биљака које се производе у Европи (Williams, 1994). Уништавање природних станишта не утиче само на смањење популација дивље флоре и фауне већ и на пољопривредну производњу која постаје потпуно зависна од спољних инпута. Цветни појасеви враћају природни потенцијал агроекосистему и тиме повећавају отпорост газдинства на промене климе.

ОПЕРАЦИЈА 4 – ОДРЖИВО УПРАВЉАЊЕ ЛИВАДАМА И ПАШЊАЦИМА

Циљ операције 4

Очување и унапређење укупног биодиверзитета на ливадама и пашњацима кроз испашу ниског интензитета током целе године и ограничење кошења ливада током сезоне размножавања дивљих животиња и пољских птица. Такође, циљ ове операције је стварање оптималних услова за размножавање инсеката предатора који су корисни на пољопривредним површинама и заштита природног флористичког састава трајних травњака, што доприноси одржавању ливада и пашњака у добром еколошком стању и очувању карактеристике руралних пејзажа.

Посебни услови за операцију 4

§ Укупна површина травњака која се пријављује износи најмање 1 ha.

§ Пољопривредни произвођач има план управљања газдинством, који је припремио пољопривредни саветодавац, а који садржи податке о: броју стоке и површини пашњака, избору и комбинацији различитих врста и раса домаћих животиња, одговарајућим техникама и праксама управљања испашом и/или времену кошења и осталим релевантним захтевима у складу са обавезама у оквиру операције.

Ниво подршке за операцију 4 износи **312,52 EUR/ha годишње**.

ОПЕРАЦИЈА 4 – ОДРЖИВО УПРАВЉАЊЕ ЛИВАДАМА И ПАШЊАЦИМА

Обавезе корисника ИПАРД подстицаја током петогодишњег периода спровођења

§ Најмање 0,3 условна грла по хектару (УГ/ha) и највише 1 УГ/ha током целе године.

§ Пољопривредници не смеју палити жетвене остатке или јако реметити земљиште (нпр. дубоко орање), током читавог периода трајања обавезе.

§ Травњаци се не могу косити пре 30. јуна.

§ Не употребљавати пестициде током читавог периода трајања спровођења мере.

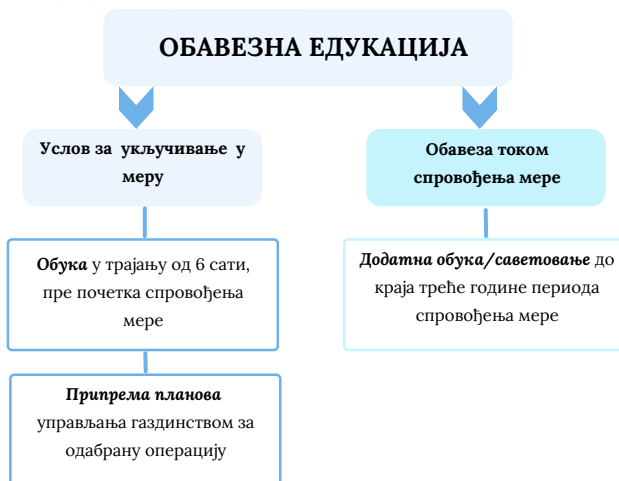
§ Не употребљавати ђубрива током читавог периода трајања спровођења мере, искључујући стајњак који остане на пашњацима после испаше.

§ Вођење евиденције о спроведеним активностима везаним за обавезе ове операције.

§ Додатна обука/саветодавне услуге о питањима од директног значаја за ову операцију, до краја треће године спровођења мере.

Услед напуштања пашњака и смањења обима сточарске производње велике површине пашњака постепено нестају. Без присуства животиња које испашом контролишу развој вегетације, нестају и дивље врсте које зависе од тих станишта. Са друге стране, прекомерна испаша негативно утиче на флористички састав и здравље травњака. Пракса умерене испаше пашњака који се интензивно користе и враћање праксе испаше животиња на напуштеним пашњацима, представљају елементе одрживог управљања травњацима, који укључује и касну кошњу природних ливада, као подршке природним циклусима (природно подсејавање).

Обуке пре почетка спровођења мере вршиће Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, преко **Пољопривредне саветодавне и стручне службе Србије**.

Припрему планова управљања газдинством за различите операције пре почетка спровођења мере и додатну обуку, односно саветодавање у току спровођења мере, вршиће **пољопривредни саветодавац**.

С обзиром на то да су едукација и правовремено планирање веома значајне за успешно спровођење свих ИПАРД мера, пољопривредници могу, пре доступности ИПАРД средстава за почетак имплементације Мере 4, спровести припремне активности за постепен прелазак на одрживе пољопривредне праксе.

5 корака припреме за примену агроеколошких мера

Једним кликом до информација из прве руке

За најсвежије информације из прве руке, о догађајима, најавама, позивима и правилима која се односе на спровођење ИПАРД III програма у Републици Србији, запратите званичне странице ИПАРД Управљачког тела - на Инстаграму (@ipardnadlanu) и Фејсбуку (IPARD na dlanu).

ИМАТЕ ПИТАЊЕ ЗА НАС?

За одговор у најкраћем могућем року, обратите нам се путем мејла ipardnadlanu@minpolj.gov.rs или Инстаграм и Фејсбук страница!

ПРИПРЕМА И РЕАЛИЗАЦИЈА БРОШУРЕ:

ИПАРД Управљачко тело, МПШВ
Булевар краља Александра 84,
11000 Београд, Србија
www.ipard.gov.rs

ПИШИТЕ НАМ:

✉ ipardnadlanu@minpolj.gov.rs

ПРАТИТЕ НАС:

📷 @ipardnadlanu

📘 ipardnadlanu

**МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ,
ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ**

**Одељење за управљање ИПАРД програмом – ИПАРД
Управљачко тело
Булевар краља Александра 84, 11000 Београд
www.ipard.gov.rs**

IPARD

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Министарство пољопривреде,
шумарства и водопривреде

Co-funded by
the European Union